

ปัญหาของการขยายอายุความเปรียบเทียบปรับตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับ
คอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 ที่มีผลกระทบต่อผู้ต้องหา

The problem of extending the legal age: case of fine paying on computer-related
Offenses impact on the accused

ดร.เอกพงษ์ สารน้อย¹ ชื่นสมน ญ นคร²

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้ศึกษาปัญหาการเปรียบเทียบปรับตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 และสิทธิของผู้ต้องหาที่ถูกกระทบจากการขยายอายุความเมื่อไม่ชำระค่าปรับที่ถูกเปรียบเทียบตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 ตามมาตรา 17/1 และการรวบรวมพยานหลักฐานและการอำนวยความสะดวกจากการขยายอายุความเมื่อไม่ชำระค่าปรับที่ถูกเปรียบเทียบตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 ตามมาตรา 17/1 เพื่อได้แนวทางแก้ไขที่เหมาะสมเกี่ยวกับอายุความกรณีผู้ต้องหาไม่ชำระค่าปรับตามที่ถูกเปรียบเทียบปรับในการกระทำความผิดกฎหมายคอมพิวเตอร์

จากการศึกษาพบว่าสิทธิของผู้ต้องหาที่ถูกกระทบจากการขยายอายุความ เมื่อไม่ชำระค่าปรับที่ถูกเปรียบเทียบตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 ตามมาตรา 17/1 นั้น มีผลกระทบต่อตัวผู้ต้องหา ซึ่งมีทั้งที่เป็นคุณและเป็นโทษ ในส่วนที่เป็นคุณ คือ เป็นการให้โอกาสผู้ต้องหาสามารถชำระค่าปรับได้ ส่วนที่เป็นโทษนั้นทำให้เกิดความไม่แน่นอนในระยะเวลาที่อาจถูกดำเนินคดี ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขกฎหมายให้อายุความในการเปรียบเทียบปรับมีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มาตรา 17/1 วรรคสามและวรรคสี่ กำหนดให้คณะกรรมการเปรียบเทียบ ทำการเปรียบเทียบกรณีใดและผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบภายในระยะ 15 วันให้ถือว่าคดีนั้นเป็นอันเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 และในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ชำระเงินค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้นำอายุความต่อไปอีก 30 วัน นับแต่วันที่สิ้นสุดอายุความในการฟ้องคดี เพื่อเป็นการป้องกันกรณีผู้ต้องหาไม่ยอมชำระค่าปรับหลังจากคณะกรรมการพิจารณาเปรียบเทียบแล้ว อีกทั้งควรออกระเบียบหรือกำหนดแนวทางปฏิบัติให้คณะกรรมการเปรียบเทียบปรับมีอำนาจขยายระยะเวลาชำระค่าปรับให้ชัดเจนเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินคดีได้หากคดีขาดอายุความ และสามารถขยายระยะเวลาได้เพียงครั้งเดียวเพื่อให้เกิดมาตรฐานในการทำงาน

¹อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม

²อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม

คำสำคัญ: การขยายอายุความ; การเปรียบเทียบปรับ; ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

Abstract

This article explores 1) problems of the fine payment according to the Computer Crime Act B.E 2560 (2017), 2) rights of the accused who was affected by the extension of prescription when the fine was not paid within the prescription, and 3) the problems of the collection of evidences and the justice facility after the extension of the prescription when the fine was not paid within the prescription based on the Computer Crime Act B.E 2560 (2017), section 17/1.

It was found that, according to the rights of the accused, based on section 17/1 Of the Computer Crime Act B.E 2560 (2017), there were both beneficial and harmful effects on the accused. According to the beneficial effects, it is a chance for the accused to pay the fine. On the contrary, the harmful effects can be the uncertainty of the length of prosecution. Therefore, there is a suggestion that the payment of fines should be amended. A certain period of fine payment should be clearly specified. According to paragraph 3 and paragraph 4 of section 17/1 of the Computer Crime Act B.E 2560 (2017), the case ends when the fine payment committee receive the fine no longer than 15 days, in accordance with section 39 of the Criminal Procedure Code.

In case the accused neglects to pay the fine within the prescription, to avoid the negligence on the part of the accused on the fine payment, the extension of the prescription is the period of 30 days after the ending date of the previous prescription. In addition, there should be clear regulations or guidelines for the fine payment committee to extend the fine payment period in order that the official can process with the case when the case is barred by prescription. Moreover, the extension of the prescription should be done only one time in order to create the working standard.

Keywords: case extension; fine payment; computer crime

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากในปัจจุบันระบบคอมพิวเตอร์เป็นส่วนสำคัญของการประกอบกิจการและการดำรงชีวิตของมนุษย์ ในชีวิตประจำวันมักจะมียอดประกอบของคอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ ไม่ว่าจะเป็นใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเก็บข้อมูล เขียนข้อมูล ศึกษาและค้นคว้าข้อมูล หรือใช้ในการติดต่อสื่อสารกัน โดยเฉพาะการติดต่อสื่อสารแบบออนไลน์ที่ปัจจุบันเป็นที่นิยมแพร่หลาย อันเป็นผลดีต่อการพัฒนาการทางด้านธุรกิจ การค้า การศึกษา กิจการทางสังคม คุณภาพชีวิต และมีบทบาทเป็นอย่างมากต่อวิถีชีวิตทางเศรษฐกิจ สังคม และการปกครองของประเทศ การกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ระบบคอมพิวเตอร์ที่มีความสำคัญในชีวิตประจำวันไม่สามารถทำงานตามคำสั่งที่กำหนดไว้หรือทำให้การทำงานผิดพลาดไปจากคำสั่งที่กำหนดไว้ หรือใช้วิธีการใด ๆ เข้าล่วงข้อมูล แก้ไข หรือทำลายข้อมูลของบุคคลอื่นในระบบคอมพิวเตอร์โดย มิชอบ หรือใช้ระบบคอมพิวเตอร์เผยแพร่ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จหรือมีลักษณะอันลามกอนาจาร ย่อมก่อให้เกิดความเสียหาย กระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของรัฐ รวมทั้งความสงบสุขและศีลธรรมอันดีของประชาชน รัฐจึงตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ขึ้นเพื่อกำหนดโทษความผิดทางอาญา

พระราชบัญญัตินี้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ไว้ค่อนข้างครอบคลุม ได้แก่ การเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ (มาตรา 5) การเผยแพร่มาตรการป้องกันโดยมิชอบ (มาตรา 6) การเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ (มาตรา 7) การดักข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ (มาตรา 8) การทำลายข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ (มาตรา 9) การขัดขวางการทำงานของระบบคอมพิวเตอร์ (มาตรา 10) การส่งข้อมูลรบกวนระบบคอมพิวเตอร์ (มาตรา 11) การเผยแพร่ชุดคำสั่งเพื่อการกระทำความผิด (มาตรา 13) การนำเข้าข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอมหรือเท็จ ข้อมูลคอมพิวเตอร์เท็จที่เป็นภัยต่อความมั่นคง ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงหรือก่อการร้าย หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีลักษณะลามก เข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ (มาตรา 14) การดูหมิ่นด้วยการติดต่อภาพ (มาตรา 16) ความผิดของผู้ให้บริการหรือเจ้าของเว็บ (มาตรา 15) และการที่พนักงานเจ้าหน้าที่เปิดเผยหรือกระทำโดยประมาทให้ผู้อื่นล่วงรู้ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ได้มาโดยการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติอีกด้วย (มาตรา 22 และมาตรา 23) ในส่วนอัตราโทษสำหรับการลงโทษผู้กระทำความผิดนั้น มีตั้งแต่ปรับสถานเดียวจนจำคุกถึง 20 ปี ภายหลังกฎหมายฉบับนี้มีผลใช้บังคับ เป็นระยะเวลาเกือบสิบปี แต่ไม่ปรากฏว่าความผิดคดีอาญาที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศจะลดน้อยลง ในทางตรงกันข้ามได้พัฒนารูปแบบและวิธีการกระทำความผิดตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น จนกลายมาเป็นประเด็นถกเถียงกันว่ากฎหมายฉบับนี้อาจล้าสมัยไปแล้วสำหรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในปัจจุบันที่กำลังเข้าสู่ยุคสังคมออนไลน์

เนื่องจากมีบทบัญญัติบางประการที่ไม่เหมาะสมต่อการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ในปัจจุบันซึ่งมีรูปแบบการกระทำความผิดที่มีความซับซ้อนมากขึ้นตามพัฒนาการทาง

เทคโนโลยีซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในปี พ.ศ.2560 จึงมีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2560 โดยกำหนดฐานความผิดขึ้นใหม่และแก้ไขเพิ่มเติมฐานความผิดเดิม รวมทั้งบทกำหนดโทษของความผิดดังกล่าว เช่น เพิ่มเติมฐานความผิดของการส่งข้อมูลอันก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ (มาตรา 11 วรรคสอง) แก้ไขฐานความผิดของการนำข้อมูลคอมพิวเตอร์เท็จหรือปลอม โดยให้รวมถึงการนำเข้าข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนด้วย และการนำเข้าต้องมีเจตนาโดยทุจริตหรือโดยหลอกลวง (มาตรา 14 (1)) เพิ่มเติมฐานความผิดของการไม่ทำลายข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามคำสั่งศาล (มาตรา 16/2) รวมทั้งกำหนดให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบ ซึ่งมีอำนาจเปรียบเทียบความผิดความผิดมาตรา 5 มาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 11 มาตรา 13 วรรคหนึ่ง มาตรา 16/2 มาตรา 23 มาตรา 24 และมาตรา 27 (มาตรา 17/1) ซึ่งในรายงานฉบับนี้จะมุ่งศึกษาผลของการบัญญัติให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบ ตามมาตรา 17/1 เนื่องจากในวรรคท้ายของมาตราดังกล่าวกำหนดให้เริ่มนับอายุความในการฟ้องคดีใหม่นับตั้งแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนดไว้ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ชำระเงินค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนด

ในกฎหมายปัจจุบันการกำหนดกรอบให้รัฐดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดภายในระยะเวลาที่สมควร โดยกำหนดกรอบระยะเวลาตามอัตราโทษของความผิดนั้นมีขึ้นเนื่องจากหลายเหตุผล เริ่มจากการรับฟังพยานหลักฐานเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินคดีอาญา ยิ่งเวลาล่วงเลยไป ความทรงจำของประจักษ์พยานที่จะมาเบิกความที่ศาลหรือการรวบรวมพยานหลักฐานของเจ้าพนักงานก็เป็นไปได้ยากขึ้น ทำให้ความยากในการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของทั้งทางฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลยเพิ่มขึ้น โอกาสผิดพลาดในการพิจารณาคดีก็ยิ่งมากขึ้น จึงมีแนวคิดที่กำหนดกรอบระยะเวลาในการดำเนินคดีอาญา อีกประการหนึ่ง การที่ผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องโทษหลบหนีอยู่จนพ้นเวลาที่รัฐกำหนดไว้ย่อมเป็นการทรมานผู้นั้นพอสมควร โดยเขาได้รับความเดือดร้อนขณะที่หลบหนีอยู่นั้นเป็นการลงโทษอยู่ทางหนึ่งแล้ว อีกทั้งการที่ผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องโทษหลบหนีอยู่ได้ด้วยความสะดวกพ้นกำหนดเวลานั้นและไม่ทำความผิดให้เป็นที่สนใจของประชาชนจนถูกจับอีก เป็นการแสดงว่าเขาได้ระมัดระวังประพฤติตนจนไม่ควรลงโทษอีกแล้ว อายุความและกำหนดเวลาล่วงเลยการลงโทษจึงเป็นเครื่องเตือนใจให้ผู้นั้นต้องระมัดระวังไม่กระทำความผิดหรือการใด ๆ ที่จะก่อความสนใจของประชาชนในตัวเองขึ้น ซึ่งเป็นนโยบายทางอาญาที่มีผลในทางป้องกันความผิดทางหนึ่ง รัฐจึงกำหนดเรื่องอายุความในคดีอาญาไว้ในมาตรา 95 และมาตรา 96 แห่งประมวลกฎหมายอาญาว่า “ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ...” และ “ภายใต้บังคับมาตรา 95 ในกรณีความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ภายในสามเดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ” ซึ่งตามแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ 4635/2531 ก็พิพากษายืนยันหลักการเรื่องอายุความไว้ว่า “ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติเรื่องอายุความคดีอาญาไว้เป็นพิเศษโดยเฉพาะแล้ว จะนำบทบัญญัติเรื่องอายุความสะกดหยุดอยู่หรือการขยายอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 175 และมาตรา 176 มาใช้ในคดีอาญาไม่ได้

คดีโจทก์จึงขาดอายุความ” จากตัวบทกฎหมายอันมาจากหลักทั่วไปในคดีอาญาและแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ผ่านมาเป็นที่เข้าใจว่าอายุความในคดีอาญานั้นไม่สามารถที่จะสะดุดหยุดอยู่หรือขยายได้อย่างอายุความในคดีแพ่ง อย่างไรก็ตามมีคดีที่รัฐให้ความสำคัญบางประเภทได้กำหนดกฎเกณฑ์เรื่องอายุความแตกต่างไปจากกฎเกณฑ์ของอายุความตามมาตรา 95 แห่งประมวลกฎหมายอาญา เช่น การดำเนินคดีค้ามนุษย์ ตามมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2559 บัญญัติไว้ว่า “ในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาล มิให้นำระยะเวลาที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนี รวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ” และการดำเนินคดีทุจริตและประพฤติมิชอบตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 บัญญัติไว้ว่า “ในการดำเนินคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาล มิให้นำระยะเวลาที่ ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ” ซึ่งเป็นการให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ขณะที่จำเลยหลบหนี อันเป็นการขยายอายุความอย่างหนึ่ง อันเป็นการยกเว้น มาตรา 95 วรรคสองแห่งประมวลกฎหมายอาญา อย่างไรก็ตามการขยายอายุความในรูปแบบนี้เป็นการขยายอายุความเฉพาะในประเภทคดีที่รัฐให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อที่จะสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้ได้ และเป็นการขยายอายุความเมื่อมีการดำเนินคดีหรือการพิจารณาคดีของศาลแล้ว อันจะเหลือแต่เพียงการหรือฟังผลคำพิพากษา แต่ตามมาตรา 17/1 วรรคท้ายแห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 กลับกำหนดยกเว้นเรื่องอายุความไว้ และนำเรื่องการดำเนินคดีอาญาไปผูกกับการจ่ายค่าปรับ ซึ่งเป็นประโยชน์ทางแพ่ง ปัญหาที่จะตามมาของการกำหนดบทบัญญัติของกฎหมายไว้ดังกล่าว ทำให้เกิดคำถามขึ้นมาว่าเหตุใดจึงยกเว้นหลักเรื่องอายุความในประเภทคดีที่มีระดับความสำคัญแตกต่างจากคดีค้ามนุษย์หรือคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ

ดังนั้น ในการศึกษาเรื่องการขยายอายุความในการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ จะส่งผลอย่างไรหากไม่ชำระค่าปรับภายในกำหนดจะเป็นการขยายอายุความโดยอัตโนมัติ และควรมีมาตรการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัญหาความสอดคล้องของหลักการกำหนดอายุความและเปรียบเทียบปรับในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560
2. เพื่อศึกษาสิทธิของผู้ต้องหาที่ถูกกระทบจากการขยายอายุความเมื่อไม่ชำระค่าปรับที่ถูกเปรียบเทียบตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ตามมาตรา 17/1

3. เพื่อศึกษาปัญหาการรวบรวมพยานหลักฐานและการอำนวยความสะดวกจากการขยายอายุความเมื่อไม่ชำระค่าปรับที่ถูกเปรียบเทียบตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ตามมาตรา 17/1

4. เพื่อศึกษาหาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมเกี่ยวกับอายุความกรณีผู้ต้องหาไม่ชำระค่าปรับตามที่ถูกเปรียบเทียบปรับในการกระทำความผิดกฎหมายคอมพิวเตอร์

ขอบเขตและวิธีการศึกษา

ดำเนินการศึกษาพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์เกี่ยวกับอายุความและเปรียบเทียบปรับว่ามีความสอดคล้องกับประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ศึกษาสิทธิของผู้ต้องหาที่ถูกกระทบจากการขยายอายุความเมื่อไม่ชำระค่าปรับที่ถูกเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ตามมาตรา 17/1 และการรวบรวมพยานหลักฐานและการอำนวยความสะดวกจากการขยายอายุความเมื่อไม่ชำระค่าปรับที่ถูกเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ตามมาตรา 17/1

วิธีการดำเนินการศึกษา

การดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ เป็นการศึกษาเบื้องต้นโดยการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารทั้งในรูปแบบของตำราและรูปแบบของข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต พร้อมทั้งนำข้อกฎหมายจากเอกสารที่ใช้ประกอบการศึกษาได้แก่ กฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ คำพิพากษากฎีกา วิทยานิพนธ์ และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งศึกษาถึงเนื้อหาของกฎหมายและปัญหาการนำกฎหมายไปใช้ในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่และผู้รับผิดชอบและศึกษาแนวทางการแก้ไข้ปัญหา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบว่าการกฎหมายคอมพิวเตอร์เกี่ยวกับอายุความและเปรียบเทียบปรับว่ามีความสอดคล้องกับประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

2. ทำให้ทราบถึงสิทธิของผู้ต้องหาที่ถูกกระทบจากการขยายอายุความเมื่อไม่ชำระค่าปรับที่ถูกเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ตามมาตรา 17/1

3. ทำให้ทราบปัญหาการรวบรวมพยานหลักฐานและการอำนวยความสะดวกจากการขยายอายุความเมื่อไม่ชำระค่าปรับที่ถูกเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ตามมาตรา 17/1

4. ทำให้ทราบแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมเกี่ยวกับอายุความกรณีผู้ต้องหาไม่ชำระค่าปรับตามที่ถูกเปรียบเทียบปรับในการกระทำความผิดกฎหมายคอมพิวเตอร์

การทบทวนวรรณกรรม

บทความนี้ผู้เขียนได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายคอมพิวเตอร์เกี่ยวกับอายุความและเปรียบเทียบปรับว่ามีความสอดคล้องกับประมวลกฎหมายอาญากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตลอดจนสิทธิของผู้ต้องหาที่ถูกกระหนาบจากการขยายอายุความเมื่อไม่ชำระค่าปรับที่ถูกเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ตามมาตรา 17/1 ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีการกำหนดอายุความ

หลักการฟ้องคดีอาญาเพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษไม่ว่าจะเป็นการฟ้องคดีโดยพนักงานอัยการหรือราษฎรเป็นผู้ฟ้องคดีเองตามกฎหมายไทยแล้วนั้น จะอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติเรื่องอายุความทั้งสิ้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39(6) บัญญัติไว้ว่า สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปเมื่อคดีขาดอายุความ ดังนั้น หากมีการนำคดีอาญาที่ขาดอายุความไปแล้วมาฟ้องร้องศาลก็จะพิจารณาพิพากษายกฟ้องโจทก์ ปล่อยจำเลยไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 185 ดังนี้ การที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในชั้นศาลเพื่อให้ได้รับโทษตามกฎหมายได้นั้น การฟ้องร้องเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดภายในอายุความที่กฎหมายกำหนดไว้จึงถือว่าเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้บุคคลดังกล่าวได้รับโทษตามกฎหมาย เมื่อพิจารณาบทบัญญัติเกี่ยวกับอายุความในคดีอาญาตามกฎหมายไทยที่บัญญัติไว้แสดงให้เห็นว่า อายุความจะสั้นหรือยาวจะมีความสัมพันธ์กับความรุนแรงของฐานความผิดกับอัตราโทษสำหรับความผิดนั้น ๆ กล่าวคือ ความผิดที่ร้ายแรงและกฎหมายระวางโทษไว้สูง อายุความสำหรับการกระทำความผิดนั้นจะมีระยะเวลาที่นานกว่าความผิดเล็กน้อยหรือความผิดอาญาที่ไม่ร้ายแรง เช่น ความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 อายุความฟ้องคดีจะมีกำหนดสิบปี แต่สำหรับความผิดฐานฆ่าผู้อื่น

ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 288 อายุความฟ้องคดีก็จะมีกำหนดยี่สิบปี ดังนั้น จึงจำเป็นต้องศึกษาแนวคิดทฤษฎีการกำหนดอายุความ

1.1 ความหมายอายุความและอายุความสะดุดหยุดอยู่

ในเรื่องอายุความ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจถึงบทบัญญัติของกฎหมายไทย โดยจะศึกษาถึงความหมายอายุความคดีอาญาตามที่จะกล่าวดังต่อไปนี้

ความหมายของอายุความมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำนิยามไว้เช่น

สมพร พรหมมหารัตน ได้ให้ความหมายของคำว่า “อายุความ” คือ ระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดให้ใช้สิทธิเรียกร้องหรือฟ้องคดี ถ้าเลยกำหนดนั้นไปแล้ว ถือว่าคดีขาดอายุความ เหตุที่กฎหมายกำหนดอายุความไว้ ก็เพราะหากปล่อยให้ใช้สิทธิเรียกร้องหรือฟ้องคดีกันตามใจชอบโดยไม่ได้นิ่งถึงกำหนดเวลานานเพียงใด อาจทำให้พยานหลักฐานในคดีสูญหายไปตามกาลเวลาที่เนิ่นนานออกไป จึงจำเป็นต้องกำหนดเวลาให้ใช้สิทธิเรียกร้องหรือฟ้องคดีไว้เป็นเกณฑ์ (สมพร พรหมมหารัตน, 2548, น.1)

ดร.คณิต ฌ นคร (2547, น.443) ได้ให้ความหมายของคำว่า “อายุความฟ้องร้องในคดีอาญา” คือกำหนดเวลาที่จะฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขึ้นศาล

รองศาสตราจารย์ ดร.กำชัย จงจักรพันธ์ (2545, น.128) ได้ให้คำนิยามคำว่า “อายุความ” คือระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดบังคับไว้ให้ใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลภายในกำหนดเวลา ถ้าหากปล่อยทิ้งไว้นานจนเกินระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว จะทำให้เกิดผลเสียแก่เจ้าของสิทธิเรียกร้องนั้นได้

1.2 แนวความคิดในการกำหนดอายุความ

โดยหลักแล้วหลักการและเหตุผลในการบัญญัติกฎหมายแต่ละเรื่องเป็นสิ่งสำคัญที่จะชี้ให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ในการออกกฎหมาย และโดยทั่วไปแล้วปรัชญาในการดำเนินคดีแพ่งจะต่างจากการดำเนินคดีอาญาเนื่องจากสภาพของคดีแพ่งเป็นการพิพาทระหว่างเอกชนกับเอกชนและในคดีอาญาเป็นเรื่องระหว่างรัฐกับเอกชน

การกำหนดอายุความในแต่ละประเภททั้งในระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) และระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) ก็มีความแตกต่างกันไป โดยขึ้นอยู่กับลักษณะความร้ายแรงของการกระทำความผิด อัตราโทษที่กฎหมายกำหนดสำหรับการกระทำความผิดนั้น ๆ รวมทั้งการพิจารณาในแง่ของการรวบรวมพยานหลักฐานในคดี แต่มีเหตุผลที่สำคัญต่างเป็นที่ยอมรับร่วมกันในการกำหนดอายุความในคดีอาญาอยู่ 3 ประการ ดังนี้ กฎแห่งการลืม กฎแห่งการลงโทษ กฎแห่งกรรม

2. แนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับอายุความกับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว และเป็นธรรม

การกำหนดอายุความทางอาญานั้นมีความจำเป็นในความผิดบางประเภทและในขณะเดียวกันหากมีการกำหนดอายุความโดยกำหนดให้มีอายุความสะดุดหยุดลง หรือการขยายอายุความ หรือการไม่กำหนดอายุความในความผิดบางประเภทจะมีผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนหรือหลักการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรมหรือไม่ เพราะการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติ

ต่อบุคคลในคดีอาญาประการหนึ่ง ที่สอดคล้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของปัจเจกชนในอันที่จะได้รับความยุติธรรมโดยกฎหมายอย่างเสมอภาค การกำหนดอายุความอาญาบางประเภทควรคำนึงถึงหลักคิดทางปรัชญาอันเป็นหลักพื้นฐานของความคิดในเรื่องของหลักนิติธรรม ซึ่งหมายถึงหลักแห่งกฎหมายที่เทิดทูนศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และยอมรับนับถือสิทธิเสรีภาพแห่งมนุษย์ทุกคนอย่างเสมอภาค รัฐต้องให้ความอารักขามนุษย์ให้พ้นจากลัทธิทรราชย์ หากมีข้อพิพาทใดๆ เกิดขึ้นไม่ว่าระหว่างรัฐกับเอกชนหรือเอกชนกับเอกชนด้วยกัน ศาลสถิตย์ยุติธรรมเท่านั้นที่มีอำนาจอิสระและเด็ดขาดในการตัดสินใจข้อพิพาทนั้น ตามกฎหมายบ้านเมือง (ธานินทร์ กรวิเชียร, 2505, น. 765-766)

หลักประกันสิทธิเสรีภาพของบุคคลในคดีอาญาตามหลักนิติธรรม โดยนักคิดทางปรัชญา Joseph Raz (1971, P.198-199) ได้กล่าวถึงหลักดังกล่าวไว้ ดังนี้ ศาลยุติธรรมพึงมีอำนาจตรวจสอบพิจารณา (Review Powers) ให้หลักเกณฑ์อื่นๆ ได้รับการส่งเสริมปฏิบัติตาม การขอความยุติธรรมจากศาลต้องกระทำโดยไม่กินเวลามากหรือเสียค่าใช้จ่ายสูงเกินไป และไม่อนุญาตให้หน่วยงานของรัฐต้านป้องกันอาชญากรรมใช้ดุลพินิจไปในทางบิดเบือนกฎหมายเลือกปฏิบัติ (Discrimination of Treatment) เฉพาะอาชญากรรมบางอย่างหรือต่อผู้กระทำความผิดเฉพาะกลุ่ม

3. หลักเกณฑ์ทั่วไปในการกำหนดอายุความ

การกำหนดอายุความในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน คือ ประเทศเยอรมัน จากการศึกษาพบว่า กฎหมายอาญาของเยอรมันได้แบ่งอายุความออกเป็น 2 ประเภท คืออายุความการฟ้องคดี และอายุความการลงโทษซึ่งมีหลักการทั่วไปในการใช้ “อัตราหรือความรุนแรงของโทษ” ที่ผู้กระทำความผิดอาจจะต้องรับมาเป็นฐานในการกำหนดอายุความ ยกเว้น คดีความพื้นฐานฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ และคดีฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาซึ่งกฎหมายบัญญัติไม่ให้อยู่ในบังคับของอายุความ โดยใช้ “ลักษณะของความผิด” มาเป็นหลักฐานในการกำหนดข้อยกเว้นดังกล่าว (ปวีณา วิโรจน์ธนะชัย, 2551, น.16)

ในประเทศฝรั่งเศสนั้น ก็ใช้ “อัตราโทษ” เป็นฐานในการกำหนดอายุความเช่นเดียวกัน โดยประมวลกฎหมายอาญากำหนดไว้ว่าโทษจะจับไปด้วยความตายของผู้กระทำ ความผิดและคดีขาดอายุความ เนื่องจากในระบบกฎหมายฝรั่งเศสนั้น เฉพาะแต่พนักงานอัยการเท่านั้นที่มีอำนาจฟ้องคดีอาญา ราษฎรไม่มีอำนาจเช่นนั้นได้ ดังนั้น การสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องจึงอยู่ที่ดุลยพินิจของอัยการ แต่แม้อัยการจะมีคำสั่งไม่ฟ้องไปแล้ว ก็ยังอาจกลับมาสั่งฟ้องในคดีเดียวกันได้อีกตราบเท่าที่คดีนั้นๆ ยังไม่ขาดอายุความ (สุรทิน ชัยทองคำ, 2552, น. 12-14)

ประเทศสหรัฐอเมริกา ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น เฉพาะคดีความผิดที่ระวางโทษประหารชีวิตเท่านั้นที่ได้ใช้ “ประเภทโทษ” เป็นฐานในการกำหนดอายุความ โดยกำหนดให้ความผิดเหล่านั้นเป็นคดีความผิดที่ไม่มีอายุความ (สุรทิน ชัยทองคำ, 2552, น.16-20)

ส่วนกรณีอื่นๆ นั้น ได้ใช้ “ลักษณะหรือประเภทความผิด” เป็นฐานในการกำหนดอายุความ กล่าวคือ การกำหนดระยะเวลาสั้นยาวของอายุความจะไม่คำนึงถึงเฉพาะแต่ความหนักเบาของโทษดังเช่นที่ประเทศไทยใช้ แต่พิจารณาจาก “ความร้ายแรง” แห่งการกระทำผิด “ลักษณะ” ของการกระทำความผิด และเงื่อนไขในด้านของการ “แสวงหาพยานหลักฐาน” ตัวอย่างเช่น ในคดีก่อการร้ายนั้นเป็นคดีอาญาที่ส่งผลกระทบต่อส่วนรวมอย่างรุนแรงจึงกำหนดให้เป็นคดีอาญาที่ไม่มีอายุความ ในคดีเกี่ยวกับการจารกรรมศิลปวัตถุโบราณนั้น มีอายุความที่ยาวถึง 20 ปี เนื่องจากกฎหมายเห็นว่าการหาพยานหลักฐานเพื่อมาพิสูจน์ที่มาของศิลปวัตถุโบราณนั้นยุ่งยาก หรือในคดีเกี่ยวกับสถาบันการเงินจะต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและสอบสวนดำเนินคดี ก็สมควรต้องมีอายุความยาว 10 ปี เพื่อให้เวลาในการตรวจสอบ เป็นต้น

สำหรับประเทศไทย ประมวลกฎหมายอาญาของไทยนั้นแบ่งประเภทของอายุความออกเป็น 4 ประเภท คือ อายุความการฟ้องคดี อายุความหลังฟ้องคดี ในกรณีจำเลยหลบหนีหรือวิกลจริต อายุความการลงโทษหลังมีคำพิพากษาถึงที่สุด และอายุความร้องทุกข์กรณีความผิดอันยอมความได้ ซึ่งได้กำหนดให้มีอายุความสำหรับความผิดทุกประเภท

4. ประเภทของอายุความและการกำหนดอายุความ

4.1 ประเภทของอายุความในคดีอาญา ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา ได้แบ่งอายุความออกเป็น 2 ประเภท คือ อายุความฟ้องคดีอาญา และ อายุความกรณีล่วงเลยระยะเวลาการลงโทษ (วิไลพร บรรพต, 2557, น.19)

ประการแรก อายุความฟ้องคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95, 96 และ 97 ได้แบ่งอายุความฟ้องคดีอาญาออกเป็นสองประเภทย่อย คือ อายุความทั่วไป และ อายุความในความผิดอันยอมความได้

(ก) อายุความทั่วไป ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 บัญญัติว่า ถ้ามิได้ฟ้อง

(1) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุก ตลอดชีวิตหรือจำคุก ยี่สิบปี

(2) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ ยังไม่ถึงยี่สิบปี

(3) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี

(4) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึง หนึ่งปี

(5) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือน ลงมาหรือต้องระวางโทษอย่างอื่นและได้ตัวผู้กระทำความผิด มายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ

ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้ว ผู้กระทำ ความผิดหลบหนีหรือวิกลจริต และศาลสั่งการพิจารณาไว้จนเกินกำหนดดังกล่าวแล้วนับแต่วันที่หลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งการพิจารณา ก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน (วิไลพร บรรพต, 2557, น.20)

(ข) อายุความในความผิดอันยอมความได้ มีเงื่อนไขซึ่งบัญญัติไว้ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 96 โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้เสียหายที่จะต้องร้องทุกข์กล่าวโทษภายในกำหนด 3 เดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด มิฉะนั้นถือว่าขาดอายุความ ไม่สามารถดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดได้

ประการที่สอง อายุความกรณีล่วงเลยระยะเวลาการลงโทษ (วิไลพร บรรพต, 2557, น.22)

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 98 บัญญัติว่าเมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษผู้ใดผู้นั้น ยังมีได้รับโทษก็ดี ได้รับโทษแต่ยังไม่ครบถ้วนโดยหลบหนีก็ดี ถ้ายังมีได้ตัวผู้นั้นมาเพื่อรับโทษ นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด ผู้นั้นมีได้ คำพิพากษาถึงที่สุด หรือนับแต่วันที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีแล้วแต่กรณี เกินกำหนดเวลาดังต่อไปนี้ เป็นอันล่วงเลยการลงโทษจะลงโทษผู้นั้นมิได้

(1) ยี่สิบปี สำหรับโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุก ยี่สิบปี

(2) สิบห้าปี สำหรับโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี

(3) สิบปี สำหรับโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี

(4) ห้าปี สำหรับโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีลงมาหรือโทษอย่างอื่น

ในกรณีที่ได้มีการฟ้องผู้กระทำผิดและศาลได้มีคำพิพากษาให้ลงโทษแล้ว ถ้ามิได้บังคับโทษดังกล่าวตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ก็เป็นการล่วงเลยระยะเวลาการลงโทษ โดยโทษดังกล่าวได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับหรือริบทรัพย์สิน รวมถึงวิธีการเพื่อความปลอดภัยบางกรณี

5. ผลกระทบของอายุความต่อกระบวนการยุติธรรม

ผลกระทบอายุความต่อสังคมส่วนใหญ่โดยเฉพาะในกระบวนการยุติธรรม กล่าวคือ ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมด้วยเหตุปัจจัยหลายประการ ดังนี้

5.1 ผลกระทบอายุความต่อกระบวนการยุติธรรมในกรณีฟ้องแล้วผู้ต้องหาหลบหนี (ประเทือง ธนิยผล, ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, ปาริณา ศรีวณิชย์, พิมพวิไล สระทองอุ่นและดล บุณนาค, 2550, น.61) ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 วรรค 2 ซึ่งกำหนดให้นับอายุความตั้งแต่หลบหนีและเมื่อจับตัวมาส่งศาลแล้วก็หยุดนับ การเอาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องศาลเจ้าพนักงานไม่ดำเนินการเร่งรัดจับกุมผู้ทำผิดมาดำเนินคดีอย่างจริงจัง

5.2 ผลกระทบอายุความต่อกระบวนการยุติธรรมในการเอาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องศาล (ประเทือง ธนิยผล, ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, ปาริณา ศรีวณิชย์, พิมพวิไล สระทองอุ่นและดล บุณนาค, 2550, น.61) ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 ซึ่งวัตถุประสงค์ในการกำหนดอายุความเพื่อเป็นการเร่งรัดการดำเนินคดีของเจ้าพนักงาน

5.3 ผลกระทบอายุความต่อกระบวนการยุติธรรมในคดีที่ยอมความได้หรือความผิดส่วนตัว (ประเทือง ธนิยผล, ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, ปาริณา ศรีวณิชย์, พิมพวิไล สระทองอุ่นและดล บุณนาค, 2550, น.61) ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 96 ซึ่งเป็นคดีเล็กน้อยที่เกิดความเสียหายต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จึงเป็นเรื่องของประชาชนนั้นที่ใช้บริการกระบวนการยุติธรรม จึงเป็นหน้าที่ของประชาชนแต่ละคนที่จะต้องเร่งรัดนำคดีมามอบต่อพนักงานรัฐในขณะที่พยานหลักฐานยังมีความใหม่และชัดเจน จึงกำหนดระยะเวลาร้องทุกข์เพียงสามเดือน

5.4 ผลกระทบอายุความต่อกระบวนการยุติธรรมกรณีเมื่อศาลพิพากษาแล้วหนี (ประเทือง ธนิยผล, ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, ปาริณา ศรีวณิชย์, พิมพวิไล สระทองอุ่นและดล บุณนาค, 2550, น.61) ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 98 ซึ่งเป็นกรณีอายุความล่วงเลยการลงโทษ เพื่อเร่งรัดให้เจ้าพนักงานเร่งติดตามผู้ต้องหาคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำผิดจริงตามฟ้องมารับโทษตามคำพิพากษา หากไม่สามารถนำมารับโทษได้ให้ถือว่าขาดอายุความการลงโทษ โดยมีเหตุผลว่าผู้หลบหนีได้รับความทราบจากการหลบหนีพอสมควรแล้ว ซึ่งในความเป็นจริงอาจเป็นการส่งเสริมให้ผู้กระทำผิดหลบหนีเพราะไม่ต้องการถูกจำกัดอิสรภาพ ประกอบกับไม่มีบทบัญญัติในการลงโทษเจ้าพนักงานที่ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ภายในอายุความ เว้นแต่เข้าข่ายในลักษณะละเว้นการปฏิบัติหน้าที่คือรู้แล้วไม่ดำเนินการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ

6. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับอายุความสะดุดหยุดอยู่

สำหรับกฎหมายของไทยที่กล่าวถึงอายุความสะดุดหยุดลงนั้น เมื่อพิจารณาในประมวลกฎหมายอาญา ไม่มีหลักกฎหมายเรื่องอายุความสะดุดหยุดลง ทั้งนี้หลักกฎหมายเกี่ยวกับอายุความสะดุดหยุดลงเป็นหลักกฎหมายในทางแพ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยได้บัญญัติไว้ในหลายๆ มาตรา ตัวอย่างเช่น ในเรื่องระยะเวลาและอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/14 อายุความสะดุดหยุดลงในกรณีดังต่อไปนี้ (1) ลูกหนี้รับสภาพหนี้ตามสิทธิเรียกร้องโดยทำเป็นหนังสือรับสภาพหนี้ให้ชำระหนี้บางส่วน ชำระดอกเบี้ย ให้ประกัน หรือกระทำการใดๆ อันปราศจากข้อสงสัยแสดงให้เห็นปรีชาว่ารับสภาพหนี้ตามสิทธิเรียกร้อง (2) เจ้าหนี้ได้ฟ้องคดีเพื่อตั้งหลักฐานสิทธิเรียกร้อง หรือเพื่อให้ชำระหนี้ (3) เจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย

7. แนวคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐานและการเปรียบเทียบปรับ

รัฐจำเป็นที่จะต้องมีการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน กล่าวคือ เมื่อเกิดข้อพิพาท ความขัดแย้ง หรืออาชญากรรมต่างๆ รัฐต้องจัดให้มีการคุ้มครอง ดูแลบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สังคมเกิดความสงบเรียบร้อย เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และให้ผู้ที่อยู่ในสังคมสามารถใช้ชีวิตร่วมกันได้อย่างปกติสุข โดยการควบคุมอาชญากรรมนั้น รัฐต้องกระทำภายใต้กระบวนการตามกฎหมาย (due process of law) เพื่อคุ้มครองสิทธิของปัจเจกชน ไม่ละเมิดหรือก้าวล่วงสิทธิเสรีภาพของประชาชน ขณะเดียวกันก็ต้องรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมไว้ด้วย (มานะ เผาะช่วย, 2549, น.13) ในประเทศไทย ผู้ที่ริเริ่มคดีได้นอกจากตัวผู้เสียหายแล้ว ยังมีพนักงานอัยการที่ได้รับมอบอำนาจจากรัฐ และก่อนที่พนักงานอัยการจะริเริ่มคดีนั้นจะมีกระบวนการสืบสวนสอบสวนที่กระทำภายใต้กระบวนการตามกฎหมายโดยพนักงานสอบสวน ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริง พิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของบุคคล และเพื่อที่จะเอาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษ (มานะ เผาะช่วย, 2549, น.31)

8. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

ในปัจจุบันการกระทำที่ถือว่าเป็นความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์มีแนวโน้มว่าจะสูงมากขึ้นเรื่อยๆ และยิ่งไปกว่านั้น ยังเป็นอาชญากรรมที่สร้างความเสียหายให้แก่ผู้ใช้คอมพิวเตอร์และเครือข่ายทั่วโลกคราหวะหลายพันล้านบาท ทั้งนี้ มีสาเหตุมาจากคอมพิวเตอร์ได้กลายเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการใช้ชีวิต การติดต่อสื่อสารของคนในโลกยุคโลกาภิวัตน์นี้ มีระบบคอมพิวเตอร์หนึ่งถูกรบกวนหรือถูกทำลายก็ย่อมจะส่งผลกระทบต่อผู้คนจำนวนมาก รวมถึงธุรกิจต่างๆ บนโลก อินเทอร์เน็ต ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในหลาย ๆ ปีที่ผ่านมา เว็บไซต์สำหรับการค้นหาข้อมูล (Search Engine) ยอดนิยมถูกโจมตีจนไม่สามารถให้บริการได้ถึง 3 ชั่วโมงเต็ม หรือแม้แต่เว็บไซต์ขายหนังสือทางคอมพิวเตอร์ชื่อดังและเว็บไซต์ของสำนักข่าวยักษ์ใหญ่ในสหรัฐอเมริกา ก็ไม่สามารถให้บริการได้ ซึ่งสาเหตุก็มาจากการเจาะเข้าระบบข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งเว็บไซต์เหล่านี้เป็นแหล่งที่น่ารายได้เข้าสู่ประเทศวันละหลายล้านเหรียญสหรัฐ

ความผิดต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น มิได้เกิดขึ้นเฉพาะในต่างประเทศเท่านั้น แม้แต่ในประเทศไทยเองยังมีความผิดต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นเช่นกัน ตั้งแต่ความผิดที่เกี่ยวกับการแอบเข้าถึงข้อมูล ลบ แก้ไข ทำลาย หรือทำสำเนาข้อมูล และการใช้ข้อมูลของบุคคลอื่นโดยมิชอบ การส่งไวรัสหรือ Spam Mail ต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีการกระทำความผิดตามกฎหมายอาญาอีก อาทิ การติดต่อภาพและเผยแพร่ภาพลามกอนาจาร การละเมิดลิขสิทธิ์เพลงหรือภาพยนตร์ การใส่ข้อมูลหมิ่นประมาทผู้อื่นลงในเว็บบอร์ดต่างๆ การเข้าถึงข้อมูลโดยมิชอบซึ่งระบบบัตรเติมเงินมือถือที่ทำให้ผู้ให้บริการเสียหายกว่า 150 ล้านบาท การเข้าถึงข้อมูลโดยมิชอบซึ่งบัญชีธนาคารของผู้อื่นแล้วโอนเงินเข้าบัญชีตน หรือข้อมูลบัตรเครดิตของผู้อื่น และเว็บไซต์ของหน่วยงานด้านความมั่นคง รวมถึง การเผยแพร่ภาพที่มีเนื้อหาขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนชาวไทย ดังที่เกิดขึ้นจนเป็นที่กล่าวถึงกันอย่างมากมายในปัจจุบัน

อภิปรายผล

ปัจจุบันระบบคอมพิวเตอร์มีบทบาทสำคัญในการประกอบกิจการและดำรงชีวิตของมนุษย์โดยคอมพิวเตอร์มีบทบาทในการเก็บข้อมูล เขียนข้อมูล ศึกษาและค้นคว้าข้อมูล รวมถึงการใช้เพื่อติดต่อสื่อสาร ซึ่งเป็นที่นิยมในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย การใช้ระบบคอมพิวเตอร์ดังกล่าวยังพบว่าการใช้โดยมิชอบ เช่น ใช้วิธีการใด ๆ การเข้าถึงข้อมูล การแก้ไข หรือการทำลายข้อมูลของบุคคลอื่นในระบบคอมพิวเตอร์หรือใช้ระบบคอมพิวเตอร์เผยแพร่ข้อมูลอันเป็นเท็จ หรือมีลักษณะเป็นข้อมูลลามกอนาจารย่อมก่อให้เกิดความเสียหายกระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของรัฐ รวมทั้งความสงบสุขและศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงเป็นที่มาของการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

การกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ปัจจุบันนี้มีความซับซ้อนมากขึ้นตามเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงมีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 โดยกำหนดฐานความผิดและมีการเพิ่มเติมอำนาจคณะกรรมการเปรียบเทียบ ตามมาตรา 17/1 โดยเฉพาะในวรรคท้ายได้กำหนดให้เริ่มนับอายุความในการฟ้องคดีใหม่นับตั้งแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนดไว้ ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ชำระเงินค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้เริ่มนับอายุความในการฟ้องคดีใหม่นับตั้งแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว อันเป็นการนำเรื่องการดำเนินคดีอาญาไปผูกกับการชำระค่าปรับ ซึ่งเป็นประโยชน์ในทางแพ่ง แต่เป็นการยกเว้นหลักเรื่องอายุความ หากกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าปรับภายในกำหนดจะเป็นการขยายอายุความโดยอัตโนมัติ ทั้งนี้ความผิดที่กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจเปรียบเทียบปรับมีหลายกรณี ซึ่งมีอัตราโทษแตกต่างกันไป เมื่ออายุความขยายออกไป ตามเวลาที่คณะกรรมการกำหนดให้มีการเปรียบเทียบปรับ จึงเป็นการเปรียบเทียบปรับที่ควรจะเป็นวิธีการพิจารณาทางเลือกเพื่อให้ยุติโดยเร็ว กลับเป็นผลร้ายต่อผู้ต้องหา หากผู้ต้องหาไม่สามารถชำระค่าปรับได้ เพราะกลายเป็นการขยายอายุความออกไปโดยไม่ใช้ความผิดของผู้ต้องหาแต่อย่างใด

จากการศึกษาพบว่า สิทธิของผู้ต้องหาที่ถูกกระทบจากการขยายอายุความ เมื่อไม่ชำระค่าปรับที่ถูกเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ตามมาตรา 17/1 นั้น มีผลกระทบต่อตัวผู้ต้องหา ซึ่งมีทั้งที่เป็นคุณและเป็นโทษ ในส่วนที่เป็นคุณ คือ เป็นการให้โอกาสผู้ต้องหาสามารถชำระค่าปรับได้ ส่วนที่เป็นโทษนั้นทำให้เกิดความไม่แน่นอนในระยะเวลาที่อาจถูกดำเนินคดี

ข้อเสนอแนะ

ควรมีแนวทางในการเปรียบเทียบปรับเป็นทางเลือกให้กับผู้เสียหายและผู้ต้องหาในกรณีที่ยินยอมทั้งสองฝ่าย อีกทั้งคณะกรรมการเปรียบเทียบปรับควรมีอำนาจขยายระยะเวลาให้ชัดเจนและสามารถขยายได้เพียงครั้งเดียว โดยเสนอให้มีการแก้ไขกฎหมายให้อายุความในการเปรียบเทียบปรับมีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มาตรา 17/1 วรรค สามและวรรคสี่ “กำหนดให้คณะกรรมการเปรียบเทียบได้ทำการเปรียบเทียบกรณีใดและผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบภายในระยะ 15 วัน ให้ถือว่าคดีนั้นเป็นอันเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ชำระเงินค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้นำอายุความต่อไปอีก 30 วัน นับแต่วันที่สิ้นสุดอายุความในการฟ้องคดี” เพื่อเป็นการป้องกันกรณี que ผู้ต้องหาไม่ยอมชำระค่าปรับหลังจากคณะกรรมการพิจารณาเปรียบเทียบแล้ว อีกทั้งควรออกระเบียบหรือกำหนดแนวทางปฏิบัติให้คณะกรรมการเปรียบเทียบปรับมีอำนาจขยายระยะเวลาชำระค่าปรับให้ชัดเจนเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินคดีได้หากคดีขาดอายุความ และสามารถขยายระยะเวลาได้เพียงครั้งเดียวเพื่อให้เกิดมาตรฐานในการทำงาน โดยคำนึงถึงการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีหากภายหลังจะต้องมีการดำเนินคดีต่อไป หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบควรพัฒนาศักยภาพและเพิ่มบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะทาง รวมทั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติควรเพิ่มหน่วยงานให้ครอบคลุมและเพียงพอกับปริมาณของคดีที่เกิดขึ้น เช่น การตั้งกองกำกับการปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ประจำแต่ละจังหวัด ประการสุดท้าย ควรนำมาตรการทางปกครอง คือ การบังคับโทษปรับ มาใช้กับโทษของการกระทำความผิดที่ผู้ต้องหาไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของภาครัฐแทนการลงโทษทางอาญา

บรรณานุกรม

- กำชัย จงจักรพันธ์. (2545). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์เรียงมาตราว่าด้วยนิติกรรม*
ระยะเวลา อายุความ บรรพ 1 มาตรา 149-193/35. กรุงเทพมหานคร: กองทุนศาสตราจารย์จิตติ
คณะวิชาการ The Justice Group. (2560). *ประมวลกฎหมายอาญา*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์อักษร.
ติงศภัทิย์.
- คณิต ณ นคร. (2547). *กฎหมายอาญาทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน
ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (2505). *บทบรรณาธิการ. บทบัญญัติ*, 20(3).
- ประเทือง ธนิยผล, ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, ปาริณา ศรีวณิชย์, พิมพ์ใจ สระทองอ่อนและดล บุนนาค.
การสืบค้นแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดอายุความทางอาญาในบริบทสังคมไทย. (2550). สถาบันวิจัย
และพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปวีณา วิโรจน์ธนะชัย. (2551). *อายุความในฐานะเงื่อนไขให้อำนาจในดำเนินคดี: ศึกษาเฉพาะขั้นตอน*
นำคดีขึ้นสู่ศาล. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจ
บัณฑิต.
- มานะ เผาะช่วย. (2549). *ปัญหาการรวบรวมพยานหลักฐานของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน*. วิทยานิพนธ์
นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลพร บรรพต. (2557). *อายุความสะดุดอยู่ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้วิกลจริตภายหลังการกระทำความผิด*.
วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สมพร พรหมมิตาธร. (2548). *อายุความ:แพ่ง –อาญา และคดีแพ่งเกี่ยวกับคดีอาญา* (พิมพ์ครั้งที่ 6).
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- สุรทิน ชัยทองคำ. (2552). *การหยุดนับอายุความ: ศึกษากรณีผู้กระทำความผิดหลบหนี*. วิทยานิพนธ์นิติ
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- Joseph Raz. (1971). "The Rule of Law and its virtue" The Law Review.